

4. Meeting Management Software. URL: <https://www.g2.com/categories/meeting-management> (дата звернення 31.05.2022).
5. Project Management Software. URL: <https://www.wrike.com/project-management-guide/faq/what-are-project-management-tools/> (дата звернення 31.05.2022).
6. Ростока М. Л. (2022). Семантичний аналіз базових понять дослідження щодо побудови інформаційно-аналітичної системи підготовки наукових кадрів. *Системні технології*. Вип. 2 (139). С. 122–136.
7. Team Collaboration Software. URL: <https://www.g2.com/categories/team-collaboration> (дата звернення 30.05.2022)
8. Video Conferencing Software. URL: <https://www.techradar.com/best/best-video-conferencing-software> (дата звернення 31.05.2022).

УДК 001.103:005.336.2

Чуканова Світлана Олександрівна,
завідувачка сектору наукової бібліотеки
Національного університету «Киево-Могилянська академія»,
старша викладачка кафедри психології та педагогіки
Національного університету «Киево-Могилянська академія»,
кандидатка педагогічних наук,
м. Київ, Україна

ГРАМОТНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ДАНИХ (DATA LITERACY) ЯК КЛЮЧОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ З РОЗВИТКУ НАВИЧОК УПРАВЛІННЯ ДАНИМИ ДОСЛІДЖЕНЬ

У сучасному світі щохвилини збирається, обробляється, аналізується та розповсюджується величезний масив даних. Ці дані у подальшому можуть бути використані в контекстній рекламі, в бізнесі, в медицині, для державних та урядових порталів, для проведення досліджень. Таким чином, дані стають об'єктом певного аналізу. Грамотність використання даних (Data Literacy) всеохоплююче поняття, що, на думку дослідника Джордана Морроу, означає здатність читати, опрацьовувати, аналізувати та критично осмислювати дані, а також комунікувати дані [5, с. 36]. Якщо розглянути визначення Д. Морроу, то компоненти грамотності даних, можна деталізувати наступним чином: вміння читати дані – обізнаність у стандартах метаданих, притаманних конкретній галузі чи дисципліні, розуміння термінології та правил неймінгу, здатність використовувати необхідне програмне та апаратне забезпечення для прочитання файлів з даними; вміння опрацьовувати дані – здатність відтворити експеримент на основі наявних даних, вміння застосовувати інструменти Відкритої Науки з опрацювання даних, вміння анонімізувати, очищувати, компонувати дані; вміння аналізувати та критично осмислювати дані відображається в процесі написання статей, монографій, робіт тощо на основі наявних даних, це вміння нерозривно пов'язане з інтерпретацією даних, вміння комунікувати дані полягає у здатності застосовувати репозитарії для даних для довготривалого зберігання, вміння підготувати пакети даних для публікації у журналах даних (data journals), вміння поділитись своїми даними, підготувати їх відповідно до принципів FAIR.

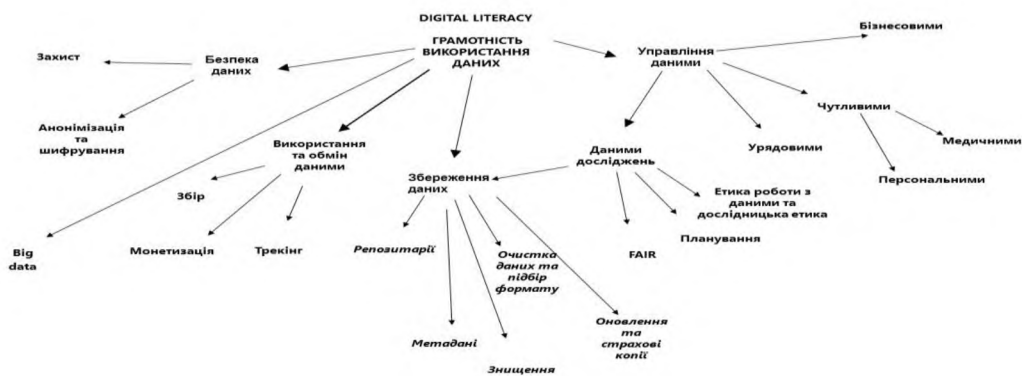

Схема 1. Компоненти грамотності використання даних

Важливість теми використання даних у контексті відкритої науки полягає у тому, що вона детально розкриває аспекти практики управління обсягами наукових даних, складання планів управління даними досліджень і сприяє відкритості даних для усіх стейкхолдерів, залучених так чи інакше до процесу дослідження: дослідників, учасників експериментів, фінансових установ тощо. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології цілком дозволяють здійснювати міжнародні дослідження разом з колегами з різних країн і навіть континентів, залишаючись при цьому у своїх країнах. Такий підхід оптимізує наукові дослідження, економить час на опрацювання даних, дозволяє зменшити витрати на обладнання, запобігає непотрібному дублюванню даних, сприяє ефективному використанню часу на проведення експериментів та дослідів, дає можливість розподілити ролі у дослідженні та згуртувати усі необхідні матеріали на спільній платформі (сховищі), до якої всі члени дослідницької команди мають доступ. За таких умов не обійтись без встановлення чітких правил відповідно до принципів FAIR: неймінгу, ієрархії папок файлів, контрольованої лексики (спільної термінології), загальноприйнятих стандартів метаданих (Схема 1).

Принципи FAIR полягають у забезпеченні своєчасного та стійкого обміну науковими даними таким чином, щоб їх можна було знайти, отримати до них доступ, зробити їх інтероперабельними та підготувати до повторного використання.

Принцип **Findable** характеризується наступним чином: (Мета)даним присвоюється унікальний постійний ідентифікатор, дані описують за допомогою розширених метаданих, метадані мають чіткий та прозорий ідентифікатор даних, що вони описують, (мета)дані зареєстровані чи індексуються у пошуковому ресурсі (репозитарій: специфічний за дисципліною, міждисциплінарний, інституційний) [2].

Принцип **Accessible** включає такі характеристики: (Мета)дані мають властивість відновлюватись за допомогою їх ідентифікатора з використанням стандартизованого комунікативного протоколу, протокол відкритий, вільний, універсального застосування, протокол дозволяє аутентифікацію авторизацію за потреби; метадані доступні, навіть тоді, коли дані вже не доступні, доступ: відкритий, обмежений, закритий; автентифікація та авторизація: приватність, цілісність, доступність [1].

Характеристики принципу **Interoperable** наступні: (мета)дані використовують формальну, доступну, зрозумілу, широкоживану лексику для відтворення знання; (мета)дані використовують вакабуляри, що відповідають принципам FAIR, (мета)дані містять якісні посилання на інші (мета)дані, мають бути у загальноприйнятому форматі, визначені стандарти (зрозумілість, інтероперабельність, інтерпретованість даних), авторитетні файли слугують унікальній ідентифікації людей, установ, фондів тощо;

контрольований словник (лексика) : класифікація – для розподілу об'єктів , тезаурус – лінгвістична упорядкована колекція термінів та їх співвідношення [3].

Для принципу **Reusable** характерно: (Мета)дані детально описані, мають атрибуції авторства; (мета)дані мають чіткі та доступні ліцензії використання, (мета)дані мають детальний опис, (мета)дані відповідають основним стандартам галузі, ліцензування даних : Creative Commons, Open Data Commons, Software Licences [4].

Отже, з розвитком технологій у світі накопичується значний масив даних, які можуть використовуватись у різних галузях науки та виробництва: медицині, освіті, бізнесі, статистиці тощо. Вміння працювати з даними є ключовим для сучасного науковця та дослідника, особливо у контексті Відкритої Науки та міжнародної співпраці. Основу роботи з даними складає вміння діяти відповідно до принципів FAIR, тобто вміння забезпечувати такі характеристики даних: їх легко знайти, до них легко отримати доступ, вони можуть бути інтероперабельними та гнучкими.

Література:

1. Make your data accessible -it's not FAIR! Improving data publishing practices in research. *Elsevier Researcher Academy*. URL: <https://bit.ly/3t51NuC> (date of access: 30.05.2022).
2. Make your data findable- it's not FAIR! Improving data publishing practices in research. *Elsevier Researcher Academy*. URL: <https://bit.ly/3NJYXjU> (date of access: 30.05.2022).
3. Make your data interoperable - it's not FAIR! Improving data publishing practices in research. *Elsevier Researcher Academy*. URL: <https://bit.ly/3m15CKE> (date of access: 30.05.2022).
4. Make your data reusable - it's not FAIR! Improving data publishing practices in research. *Elsevier Researcher Academy*. URL: <https://bit.ly/3x0MMdi> (date of access: 30.05.2022).
5. Morrow J. Be data literate: the data literacy skills everyone needs to succeed. Kogan Page, Limited, 2021. 240 p.

УДК 316.312:004:008

*Шмаюн Ольга Юріївна,
асистентка кафедри інформаційних технологій
Київського національного університету культури і мистецтв,
докторка філософії з культурології,
м. Київ, Україна*

КОНВЕРГЕНЦІЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ КУЛЬТУРІ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

На сьогоднішній день, дослідження, які спрямовані на розвиток глобалізаційних процесів являються актуальними в таких наукових напрямках діяльності як педагогіці, соціології, мистецтві, культурології. Поняття «глобалізація» визначається як метод, що спрямовується на визначення цілісного інформаційного, культурного, економічного та іншого простору.

Відповідно до існуючої концепції поняття «глобалізація» розуміється як динамічний та надзвичайно складний процес, діяльність якого «в реальності є завершенням того процесу утворення всесвітніх зв'язків, вільної торгівлі та становлення всесвітньої історії, що складають сутність п'ятсотлітньої історії заходу та світу в цілому, спрямованих до прогресу» [3].

Інформаційна культура складається з різних складних форм, які є взаємозалежні між собою. У зв'язку з цим можна визначити системність та цілеспрямованість створення умов для того, щоб сформувані конкретно-історичну модель особистості.